

Elvárások a rendőri intézkedéssel szemben

POKRÓCOS György

A rendőri intézkedések szinte soha nem egyformák, azonban vannak olyan alapvető jellemzők, amelyeknek minden egyes intézkedésnél meg kell valósulniuk. Ezek a tulajdonságok minősítik majd az intézkedést, kialakítva a társadalomban a rendőrökkel kapcsolatos véleményt. Az ilyen objektív és szubjektív elvárások egy katonai, parancsuralmi rendszerben határozottan körülhatároltak, az alapjait adó fogalmakat mégsem határozták meg eddig. Az intézkedéskultúrát befolyásoló szabályok ezért talán aktualizálásra, modernizálásra szorulnak.

Az azonos témában 2014-ben készített pályázatom megírásakor az az elv vezérelt, hogy egy megfelelően átfogó, minden általános rendőri intézkedésre vonatkoztatható képet mutassak a mindenki számára egyértelműen felismerhető rendőri intézkedésekről. Olyan információkat szedtem egy csokorba, amelyek betartásakor, megvalósulásakor elmondhatjuk, hogy az intézkedés rendben lezajlott, elérte célját, és mindenki sérelem és panaszmentesen gondol vissza rá. Ezt a pályázatot szeretném most bemutatni.

Bevezetés

Ernyes Mihály szerint a rendőrség a közigazgatáson belül egy centralizált, dekoncentrált szerv, amely rendészeti, polgári, fegyveres szervezeti jellegű, a hatalommegosztáson belül a végrehajtási oldalon elhelyezkedő, védelmező, rendfenntartó feladatokkal és a legális fizikai erőszak alkalmazójaként kényszerítő erővel felruházott és az erőszakot alkalmazó intézmény.¹ Balla Zoltán a rendészeti profilú szerveket elsődleges, másodlagos rendészeti szervekre, rendészeti feladatokat ellátó egyéb közigazgatási szervekre és nem közigazgatási rendészeti jellegű szervekre osztja fel a biztonság védelme és az e célokhoz rendelt, ellátandó hatáskörök, jogkörök alapján. A legszélesebb hatáskörökkel rendelkező, elsődleges rendészeti szervnek ezek alapján az általános rendőrséget tartja.² Finszter Géza a rendőrséget a rendészeti igazgatás funkciójának ismertetésén keresztül mutatja be, amely funkciók: a jogellenes emberi magatartásokból származó veszélyek megelőzésével (örökös funkció), a jogsértő támadások legitim fizikai erőszakkal történő visszaverésével (karhatalmi funkció), az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez szükséges előkészítő eljárással, a felderítéssel és nyomom-

1 Ernyes (2002) 29-34.

2 Balla (2013) 20.

zással (bűnüldöző funkció), valamint a közigazgatási felelősség érvényesítésével, engedélyezéssel és hatósági ellenőrzéssel (igazgatásrendészeti funkció) valósulnak meg.³

A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv. Az intézkedésekkel szemben támasztott elvárások említései a rendőrség olyan tagjaira gondolok, akikkel a lakosság a hétköznapi életben tömegesen előforduló intézkedések, feladatok, élethelyzetek során találkozhat, és ennek köszönhetően kialakít magában egyfajta, pozitív vagy negatív „rendőrképet”.⁴ Az intézkedések jogi, erkölcsi, etikai és kommunikációs pilléreit fejtem ki, sorolom fel, s e szempontrendszeren keresztül vizsgálom a kérdést, majd írással javaslatot teszek.

Az elvárások és a közterületi intézkedéskultúra vizsgálatok során véleményem szerint elhanyagolhatatlan körülmény annak megállapítása és elismerése, hogy ugyanolyan intézkedési formák alkalmazhatók közterületen, közterületnek nem minősülő egyéb helyen, magánterületen, magánlakásban, illetve nyilvános helyen. Az intézkedések jogszerűségének alapja a konkrét, meghatározható jog, amelyre hivatkozással intézkedés kezdeményezhető vagy akár visszautasítható. A földrajzilag meghatározható hely vagy helyiség ebből a szempontból nem elhanyagolható, hiszen bizonyos magatartások csak közterületen tiltottak, míg egyes rendőri intézkedések nem foganatosíthatók magánlakásban vagy magánterületen.

Sem a rendőrségi törvény, sem pedig a szolgálati szabályzat nem tartalmazza a közterület és a magánterület fogalmát, amelyet véleményem szerint meg kellene határozni a rendészeti igazgatás területén is, az említett és a rendőri munka alapjainak minősülő alkalmazott jogszabályok vonatkozásában. A rendészet joga azoknak a jogszabályoknak az összessége, amelyek a rendészet, és így a rendőrség működésének jogi rendjét, szolgálati rendjét írják elő.⁵ Egy ilyen jogrendben pedig meg kellene határozni az alapfogalmakat.

A közterület fogalmának meghatározása a különböző törvényekben sem azonos, s e hiányosság, illetve az eltérő szabályozás bizonyos intézkedésekkor problémát okozhat. Elgondolkodtató, hogy a rendőri intézkedés során más jogterületek fogalmi meghatározásait kell alkalmazni, hiszen bizonyos esetekben a helyszín meghatározása eleve megszabja a választandó intézkedést, ezért a konkrét területeket egyértelműen meghatározhatóan kellene megfogalmazni. Álláspontom szerint a rendészeti jogon belül a közterület, a közterületnek nem minősülő egyéb helyek, a magánlakás, a magánterület, valamint a nyilvános hely fogalmának pontosabb, konkrétabb meghatározására volna szükség. A szavak játéka a helymeghatározókkal sem változtat azon, hogy a rendőrnek minden helyen, helyiségben, helyszínen ugyanolyan módon kell viselkednie, ahogy az tőle elvárható az adott helyzetben.

3 Finszter (2013) 16.

4 A „rendőrkép” kifejezést jelen írásomban a rendőri intézkedésekkel kapcsolatos benyomásokra, a rendőrség megítélésére alkalmazom, függetlenül a máskor, más személyek által használt fogalomtól, ha ilyen egyáltalán előfordult.

5 Finszter (2013) 49.

Az elfogadható intézkedés – elfogadható rendőr

Helytálló és minden kritériumnak megfelelő rendőri intézkedést csak akkor lehet lefolytatni, ha stabil alapokon nyugszik, vagyis az intézkedő rendőr elméleti tudása magabiztos, és ezzel a pozitív rendőrkép kialakulását segíti. A rendészeti igazgatás a közigazgatás része, a közigazgatás pedig állami feladatok közhatalmi jogosítványokkal történő igazgatása.⁶ A kialakult rendőrkép így közvetve vagy közvetlen módon összefüggésbe hozható az állammal, amelyet a rendőr képvisel.

A rendőri intézkedésnek ezért sokféle elvárásnak kell megfelelnie, hogy eleget tegyen a vele szemben támasztott követelményeknek. A követelmények két csoportba oszthatók: lehetnek objektívek vagy szubjektívek. Az objektív oldalon szerepel a jogszabályoknak, belső normáknak való megfelelés, a parancsok és utasítások, az eligazításon elhangzottak betartása, az intézkedés véghezvitele, annak sikeres befejezése. A szubjektív oldalon az erkölcs, az etika, a kultúra, a kommunikáció, a stílus szerepel, amely nem vagy nem minden esetben írható körül egy adott jogszabályban, de igenis befolyásolja az intézkedés hangulatát, hangnemét, végkifejletét. Ilyen szubjektív befolyásoló tényező lehet, hogy a rendőr tegezheti-e az intézkedés alá vont személyt vagy sem. A tegeződés önmagában nem jogellenes, sokkal inkább a kultúra, a szokások, a hagyományok függvénye. A szolgálati fellépés módjai közt nem szerepel az, hogy a rendőrnek szabad-e tegeződni, vagy minden esetben magázódnia kell-e. Az elfogadható rendőrkép kialakításához elengedhetetlen követelmény a kölcsönös udvariasság betartása. Az elfogadható intézkedés a közterületi rendőri munka alapja, történjen az bárhol, mert az elfogadható intézkedésről elmondhatjuk, hogy nem rossz, nem nemkívánatos. De miért „csak” elfogadható, nem pedig jó vagy kívánatos?

Ha egy társadalomban nincsen közösen elfogadott (közös akaraton, elhatározáson, konszenzuson alapuló, konszenzuális) értékrend, akkor a társadalom nem maradhat fenn tartósan. Ha egy kijelentés (megállapítás, állítás, ítélet) nem arra vonatkozik, hogy mi a jó vagy mi a rossz, hanem arra, hogy mi igaz és mi hamis (téves), akkor nem értékítéletről, hanem tényállításról van szó. A közigazgatás feladata a társadalom konszenzuális értékrendjének és biztonságának elfogadható szinten tartása. Ha valamely esemény, történés, cselekvés vagy intézkedés etikailag nem rossz, más szóval nem elutasítandó, azaz nem nemkívánatos, akkor nem igaz, hogy kívánatos, hanem csupán elfogadható. Bizonyos események kimenetele a társadalom ágenseinek hatáskörébe tartozik, míg más események hatáskörön kívüliek. Ilyenek a *vis maior* esetek, az előre nem látható természeti csapások. Az események mindig kockázatosak, legfeljebb kockázatuk mértéke elhanyagolható bizonyos körülmények között. Abszolút igazság, hogy abszolút biztonság nincsen.⁷

A rendészettudomány feladata hogy a rendészet feladatának teljesítését tudományos eszközökkel és módszerekkel biztosítsa. Magyar Zoltán, a magyar közjog atyja az alábbiakat mondja ezzel kapcsolatban: „A rendészet feladatának sajátossága miatt a

6 Finszter (2013) 48.

7 Bukovics (2006)

törvényhozás kénytelen a teendők részletes szabályozásától tartózkodni és azok mérlegelését és megválasztását a felmerült vagy fenyegető rendzavarás előre nem látható körülményeit jobban ismerő hatóságokra bízni és csak az eredménye működést nem veszélyeztető jogi korlátok felállítására szorítkozni”.⁸ A megfelelő fogalmak és alapok lefektetése tehát a szakterület gondjaira van bízva, akár jogszabályváltozás kezdeményezésével is.

Objektív körülmények – halálos komolysággal

Az objektív körülmények valamilyen formában meghatározhatók. Idesoroljuk a jogszabályokat, normatív utasításokat, parancsokat, az eligazításon elhangzottakat. Idesorolandók azok a feltételek is, amelyeknek minden intézkedéskor meg kell valósulniuk, ezen körülmények bármelyikének hiánya az intézkedő rendőr felelősségét veti fel. A jelenleg hatályban lévő intézkedéstaktikai módszertani útmutató úgy keletkezett, hogy meghalt egy rendőr, akit intézkedés közben lelőttek Esztergomban. Az ő halálát követően vette kezdetét a jelen formájában működő rendőri intézkedéstaktikai képzés Magyarországon. Azt megelőzően is volt lökiképzés és önvédelmi oktatás, de kifejezetten intézkedéstaktikai képzésről először 2008-ban rendelkezett az országos rendőrfőkapitány, miután a határőrség és a rendőrség integrációját követően egy határőrből rendőrré vált kolléga meghalt. A rendőri intézkedéstaktikai képzés ilyen formán korábban nem létezett, a már állományban lévők számára legalábbis nem. 1994-ben az RSZKK megkezdte a „modern” lökiképzés oktatását, majd kiadták a lövészetű szakutastársról szóló 23/1997. (XI. 27.) ORFK utasítást, 1996-tól oktatnak intézkedés-módszertant (nem intézkedéstaktikát), jogszabályismerettel, lövészetű, önvédelemmel. 1999-ben sor került az ORFK RSZKK első intézkedéstaktikai tanfolyamára, s ugyanitt 2003-tól szakoktatókat képeznek, mind a lövészetű, mind pedig az intézkedéstaktika területén. 2008-ban született meg az első olyan norma, amely valóban az intézkedéstaktikai szabályokról, képzésről, az instruktorok képzéséről és – ami a legfontosabb – a már állományban lévő hivatásos állományúak rendszeres továbbképzéséről szól. Maga a 18/2008. (OT. 10.) ORFK utasítás tartalmazta először kodifikálva az intézkedéstaktikai ismereteket és azok gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáit, módszertanát.

Az ominózus esztergomi eseményeket követően adták ki a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT. 10.) ORFK utasítást, amelynek melléklete tartalmazza a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáit, mintegy hetven oldalon keresztül. Az objektív és szubjektív feltételeket egyaránt részletező módszertani útmutató annyiban változtatta meg a közterületi intézkedéseket, hogy a közterületen szolgálatot ellátó személyek havonta legalább négy óra időtartamban intézkedéstaktikai képzést kapnak. Hogy teljesen őszinte legyek, az én tapasztalatom az, hogy korábban a rendőr szakközépiskolából való kibocsátást követően ilyen jellegű rendszeres képzés nem volt. Mindenki azzal a tudással vagy nem tudással boldogult, amit ott megszerzett. Bizonyos esetekben kö-

8 Magyary (1942)

telező lett a lövedékálló mellények viselése, az erről szóló utasítást szintén 2008-ban adták ki, nem sokkal az intézkedéstaktikai ORFK-utasítás után. A Rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról szóló 34/2008. (OT 18) ORFK utasítás hatályon kívül helyez két korábbi rendelkezést, mert ennek bár volt korábbi szabályozása, nem volt minden rendőrnél lövedékálló mellény. A minden intézkedésre vonatkozó objektív feltételek az alábbiak.

Jogszerűség

Jogszerű az intézkedés, ha a rendőr szolgálata – vagy szolgálati fellépése – során a hatályos törvényekben és egyéb jogszabályokban (idetartoznak a belső utasítások, parancsok, intézkedések stb.) meghatározott szolgálati, hivatali kötelezettségét teljesíti, hatáskörébe tartozó ügyben jár el. A jogszerűség a nevéből fakadóan akkor valósul meg, ha az intézkedő rendőr a hatályos jogszabályokban meghatározottakat betartja és a szolgálati, hivatali kötelezettségét teljesíti, a hatáskörébe tartozó ügyben jár el. A jogszabályok ismerete tehát nélkülözhetetlen feltétele a rendőri hivatásnak, hiszen azok betartása és betartatása is egy a rendőrség feladatai közül. Ebbe a csoportba sorolandók továbbá a belső utasítások, parancsok, intézkedések. Magyarország Alaptörvénye Q) cikkének (3) bekezdése,⁹ R) cikkének (2) bekezdése¹⁰ egyértelműen világossá teszi, hogy az Alaptörvény és a jogszabályok mindenki számára kötelezőek. A jogszabályok létrehozásával, kihirdetésével kapcsolatban a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény rendelkezik, amely a jogszabályokra, valamint a normatív határozatra és normatív utasításra (a továbbiakban együtt: közjogi szervezetszabályozó eszköz) terjed ki.

Ezen törvény alapvető követelménye, hogy a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie, amely a címzethez kihirdetés és közzététel útján jut el. A jogszabályok esetében a kihirdetés tényének mivolta elegendő ahhoz, hogy a jogszabály hatályba lépjen, azaz végrehajtható és kikényszeríthető legyen. A jogszerűen intézkedő rendőrnek ezeket a jogszabályokat ismernie kell, hiszen a rendőr olyan élethelyzetekben végzi a munkáját, adott esetben alapjogot sértő intézkedést foganatosít, amelyet a jog szabályoz. A jogszabályok megsértőivel szemben pedig intézkedési kötelezettség is terheli, ha az adott cselekmény hivatalból üldözendő.

A jogszerű rendőri intézkedés alapjaihoz soroljuk a belső utasításokat, parancsokat, intézkedéseket, amelyek a rendőr munkavégzésének irányítására szolgálnak. Azt leszögezhetjük, hogy a jogalkotásról szóló törvény alapján közjogi szervezetszabályozó eszköz kizárólag normatív határozat és normatív utasítás lehet, így a 2008-ban megalkotott felsorolásból kihagynám az intézkedéseket és az egyéb olyan kvázinormákat, amelyek inkább pszeudonormáknak minősülnek. A rezsimszerű rendőrségben nem ritka a „tájékoztató” vagy „körlevél”, amelyben kifejezett utasítást fogalmaznak

9 Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

10 Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

meg. Az ilyen pszeudonormák betartása sajnos gyakran kötelező, s ezt onnan lehet egyértelműen megállapítani, hogy megszegése esetén a felelősségre vonás garantált. A rendőrség egyik hibája az, hogy nem minden esetben nyomon követhetőek, szabályosan kiadottak, visszakövethetőek a kiadott parancsok és utasítások, ahhoz pedig, hogy a rendőr jogszerűen tudjon intézkedni, szükséges egyértelműen meghatározni számára azokat a határokat, amelyeket intézkedésével nem léphet át, tehát amelyeken belül intézkedhet.

A közjogi szervezetszabályozó eszközökkel történő irányítás szükségessége nem kérdéses, de az, hogy az milyen módon jut el a címzethez, illetve eljut-e egyáltalán, már sokkal inkább vizsgálendő. Az ilyen szabályokról a Rendőrség Normalkotási Szabályzatáról szóló 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás rendelkezik. A szabályzat VI. fejezete tartalmazza, hogy a rendőri szervek, szervezeti egységek vezetői kötelesek gondoskodni a normák érintett személyi állománnyal történő ismertetéséről. A jogszerűen intézkedő rendőrnek tehát kötelessége megismerni azokat a normákat, amelyeket a vezetője meghatároz számára. A jogszerűség kérdésének vizsgálatakor a hatályos jogszabályi meghatározásokon túl vizsgálni kell a rendőr által megismert¹¹ belső normákat is, hiszen a jogi norma csak akkor lesz alkalmas joghatás kiváltására, ha az el is jut a címzethez. Az utasítást csak úgy tudja a rendőr végrehajtani, ha azt közlik is vele. Nem számolva azokkal a feladatokkal, amelyek egyéb jogszabályi előírásból vezethetők le.

Mi a parancs?

Bármilyen furcsa, sem a rendőrségi törvényben, sem pedig a szolgálati szabályzatban nem szerepel a *parancs* mint meghatározott, konkrét fogalom. A rendőrségi törvény e tekintetben még inkább hiányos, hiszen a parancs meghatározásával, egyedi utasítás adásával és végrehajtásával a szolgálati szabályzat foglalkozik. Az Rtv. ugyan foglalkozik a rendőrség szervezetével és irányításával, de ezt nem külön módon teszi, mint ahogyan az összes többi alá-fölé rendeltségi rendszerben működő szervezeti egység meghatározza a saját vezetését. Az ilyen – nevezzük bürokratikusnak – szervezeti forma pedig Max Weber szerint a lehető legjobb, ideális szervezeti alakzat, amelyet jellemez a munkamegosztás, az alakosság, a szolgálati út, a hierarchia, személytelenség, tárgyilagosság, a hivatali ügy érdeke, a kinevezéses státuszszerzés és az írásbeli szabályozottság.¹² Az írásbeli szabályozottság kérdése pedig felveti annak a követelménynek a megvalósulását, hogy olyan, lényegi relevanciával bíró esetekben, amelyeknek akár büntetőjogi következményei is lehetnek, az írásbeliség kritérium legyen.

Visszafelé fejtve tehát a gondolatszálakat, a parancs jelentősége akkor mutatkozik meg, ha azt nem teljesítik, megszegik. Márpedig ez a fogalom nem definiált a rendőri igazgatásban, az utasítás fogalmától elkülönítve sem. A gyakorlatban éppen ezért egymás szinonimájaként is találkozhatunk velük. Egy nem katonai jellegű szervezeti egységben az utasításnak munkajogi, fegyelmi következményei lehetnek, valamint

¹¹ Ezt aláírásával támasztja alá.

¹² Tari (2008) 45–47.

a polgári jog kötelmi jogviszonyában a megrendelő utasításának a vállalkozó részéről történő megszegése – ha azt alapos indok nélkül teszi – szerződésszegő magatartásnak minősül, míg a rendészeti igazgatásban a parancs, utasítás nem teljesítése akár bűncselekményt is megvalósíthat. Erre mutat rá a Kúria a 396/2001. számú büntető elvi határozatában, amelyet a Legf. Bír. Bf. V. 1786/2000. sz. döntése alapján alkottak meg, és amely felveti, hogy lényegi kérdés, hogy az előljáró konkrét ügy érdemi elintézésére adott utasítása a szolgálati parancs fogalmi körébe vonható-e. A Kúria e gondolat kapcsán kifejti, hogy a parancs a fegyveres erők és fegyveres testületek irányításának, a feladatok meghatározásának alapvetően fontos eszköze, az ezen testületek működését szabályozó előírások, normatívák érvényre juttatása. A Kúria szerint a szolgálati parancson az arra jogosult szolgálati felsőbbség által kiadott és tartalmilag a szolgálattal kapcsolatos tevékenységre vagy tartózkodásra irányuló felszólítás értendő. A parancs megfellebbezhetetlen, bírálatára nincs mód az alárendelt részéről. A címzett számára mindig világosnak és egyértelműnek kell lennie, hogy a parancs végrehajtása az alárendelt részéről milyen magatartás tanúsítását kívánja meg. Minden egyéb utasítás is parancsnak minősül, amely a szolgálati rend és fegyelem fenntartása, a szolgálat rendjét szabályozó jogszabályok, szabályzatok, rendelkezések betartása érdekében szükséges.

E fogalmakból, valamint a fegyveres testületek szolgálati szabályzataiból megállapítható: a fegyveres erők és fegyveres testületek rendeltetészerű működésének, a rájuk háruló feladatok teljesítésének előfeltétele, hogy az alárendeltek a parancsokat legjobb tudásuk szerint időben végrehajtsák. A Btk. a büntetőjog eszközével is biztosítja a parancs végrehajtását.

A rendőr döntésének és intézkedésének objektívnak, pártatlannak és függetlennek kell lennie. Következésképpen a hivatalos személy az állampolgárok irányában igazgatszolgáltatási jellegű tevékenységet végez. Érdemi „ítélkező” tevékenysége ezért szolgálati parancssal – amely a katonai tevékenység irányításának eszköze – nem befolyásolható. Az előljáró a rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben eljárva az ügyek érdemét nem érintő kérdésekben, azaz igazgatási jogkörben természetesen adhat szolgálati utasítást vagy parancsot, konkrét ügy érdemi megítélésére azonban nem.

Törvényi szinten a rendészet nem ismeri a parancs fogalmát, de a szolgálati szabályzat tartalmaz olyan szabályokat, amelyekből a parancs fogalmára következtethetünk. Az egyedi utasítás adásának és végrehajtásának a rendje meghatározza, hogy az utasításokat a szolgálati út betartásával kell kiadni, s ugyanígy kell előterjeszteni a kérelmeket is. A pozitív, de mindenképpen az elfogadható rendőrkép feltétele a jogszerűség, amely írott szabályokon, normákon és egyéb módon közölt utasításokon, parancsokon alapszik. A rendőr az utasítás tudomásulvételét az „értettem!” szóval jelenti. Indokolt esetben a szolgálati előljáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette az utasítást. A távbeszélőn adott utasítás jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni. A fontosabb utasításokat a szolgálati előljáró írásban adja ki, és gondoskodik az érintett beosztottak előtt történő kihirdetésükről. Egyetlen szó sem esik arról, hogy az utasításokat hogyan kell kiadni a közigazgatásban használt elektronikus úton, vagy milyen módon adható parancs a rendőrség által használt

Novell programon alapuló Groupwise vagy Exchange levelezőrendszeren keresztül, miként ellenőrizhető annak a címzetthez való eljutása. Szintén nem esik szó az okostelefonok világában a rövid szöveges üzenetben továbbított normatívákról, amelyeket a szolgálati telefontal rendelkező beosztottak akár ilyen úton is megkaphatnak. Egy parancsuralmi alapon működő, erősen bürokratikus szervezetben ezen alapok megletének hiánya komoly problémákat vet fel.

A szolgálati szabályzat a „parancs” és az „utasítás” szót egymással váltakozva, szinonimaként használja. A rendészeti igazgatás nem fogalmaz meg konkrétumokat a parancs és az utasítás tekintetében, de az analógia módszerével élve alkalmazza a honvédelmi igazgatásban használatosakat. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 80. §-ában található értelmező rendelkezések fogalommeghatározásai közt, a p) pontban szerepel a parancs fogalma. Hogyan hajtsa végre a jogszerűen intézkedő rendőr a parancsot, ha a rendészeti igazgatásban ez a fogalom egyáltalán nem meghatározott? Hogyan lehetséges az, hogy egy szigorú alá-főlé rendeltségen alapuló rezsimszisztemben működő fegyveres rendvédelmi testület alappilléreinek számító jogszabályai nem határozzák meg a parancs és a szinonimájaként használt utasítás fogalmát? Hogyan vizsgálja ki egy parancsnok annak megszegését vagy betartását? Gyakorlaton alapuló szokásjoggal válaszolni az ilyen kérdésekre szintén a hiányosságot mutatja.

Az új Btk. kommentárjának 8. kötete foglalkozik a katonai bűncselekményekkel, amelyek közül a leginkább témába vágó a parancs iránti engedetlenség (Btk. 444. §). A kommentár a bűncselekmény elemzésekor hivatkozik arra, hogy a parancs a katonai szervezetek irányításának egyik alapvető eszköze, amelynek a katonai szervezetekről rendelkező sarkalatos törvények, a fegyveres testületek szolgálati viszonyáról szóló törvények és az egyes szolgálati szabályzatok is kiemelt helyet szentelnek. A rendőrségi törvény és a szolgálati szabályzat sem definiálja ezt a fogalmat, s nem tesz különbséget a parancs és az utasítás között. Egy példával szemléltetve mindezt: géppisztolyt, gépkarabélyt, puskát a rendőr kizárólag szolgálatban és külön utasításra tarthat magánál, valamint szolgálati elöljárója parancsára köteles a lőfegyverét használni. Hogy mi a különbség a parancs és az utasítás között, az a kommentárból sem megállapítható. A kommentár egyebekben is csak a parancs fogalmát használja; leírja, hogy a parancs szóban, írásban, jelekkel, jelzésekkel egyaránt adható, valamint a bűncselekmény jogi tárgyaként is a parancsot említi.

Mi tehát a parancs, illetve az utasítás? Egyezik-e a honvédelmi igazgatásban használt és a Kúria döntésében nevesített két fogalom? Erre gondolhattak-e az új Btk. kommentárjának szerkesztői, amikor elemezték a bűncselekményt? A fentiek alapján a jogszerűség fogalmának további átgondolását tartom szükségesnek, figyelembe véve az azóta bekövetkezett jogszabályi változásokat, hiszen a jogszerűtlenség következménye akár bűncselekmény alapja is lehet.

Szakszerűség

Szakszerű az intézkedés, ha végrehajtását a hatályos szabályozók rendelkezéseinek, előírásainak megfelelően teljesíti, és az azokhoz kapcsolódó, szükséges taktikákat és technikákat alkalmazza. Ahhoz, hogy szakszerűségről beszélhessünk, a hatályos szabályozók rendelkezéseit, tehát a jogszerűséget is be kell tartanunk. A jogszerűség, kiegészülve a szükséges taktikákkal és technikákkal, a szakszerűség megfelelője. Az elméleti tudás mellé becsatlakozik a gyakorlat. A taktikai és technikai fogások és eljárások már a szakmai gyakorlat részét képezik, lehet az akár egy önvédelmi fogás vagy eljárási taktika. A megállapításához egy-egy adott ügy ismerete és vizsgálata szükséges, hiszen nem jelenthető ki, hogy egy adott módszer minden intézkedéstípusra megfelelően alkalmazható. Kényszerítő eszköz használatánál például a jogszabályi feltételek fennállását, tehát a jogszerűséget követően ki kell térni a szakszerűségre is, amelyet később a kivizsgáló parancsnoknak is minősítenie kell. Egy példával szemléltetve: a bilincs használata indokolt, ha az intézkedés alá vont, elfogott személy ellenszegülését meg kell akadályozni. A szakszerűségben ki kell térni arra, hogy ez milyen módon, hogyan valósult meg, és erre válaszul a rendőr milyen technikát vagy taktikát alkalmazott. Az például, ha valaki a szóbeli rendőri utasításnak nem tesz eleget, nem engedelmeskedik, felveti a kényszerítő eszköz használatának lehetőségét. Amennyiben a testi kényszerszert alkalmazása nem vezetett eredményre, a bilincs használata is indokolt lehet. A bilincs használatakor a taktika és a technika alkalmazását ismertetni kell, így: „az intézkedés alá vont személy többszöri felszólításomnak sem tett eleget, ezért vele szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszerszert alkalmaztam, amely karjainak megfogásából, lefogásából állt. Az alkalmazott testi kényszerszertől nevezett szabadulni próbált, karjait próbálta kiszabadítani, kereste annak lehetőségét, hogy a testi kényszerszertől szabaduljon, rángatózott, ezért vele szemben bilincset alkalmaztam, amely során kezeit hátra helyzetben megbilincseltem.” Ezt követően tudja a parancsnok kivizsgálni a kényszerítő eszköz használatának jogszerűségét és szakszerűségét.

Arányosság

Arányos az intézkedés, ha nem okoz olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, illetve több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt választja, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az arányosság a rendőrségi törvény 15. §-a alapján úgy hangzik, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Ameddig az intézkedés célja az enyhébb eszközzel is elérhető, addig nem alkalmazható a súlyosabb.

Eredményesség

Eredményes az intézkedés, ha a törvényes célját eléri, a konfliktusokat, jogsértéseket megelőzi, megakadályozza, megszünteti, a társadalom közbiztonság és közrend iránti igényeinek megfelel. Az eredményesség egyik legfontosabb kritériuma a törvényben meghatározott célhoz kötöttség. A célhoz kötöttség intézkedéstípusonként változhat, de minden esetben meg kell felelnie az Alaptörvényben meghatározottaknak.¹³

Objektivitás

Objektív az intézkedés, ha a rendőr részrehajlás nélkül intézkedik. Tilos a személyek nemi, faji vagy etnikai származás, vallás vagy világnézet, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő hátrányos megkülönböztetése. A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni. A faji eredetre, vallási meggyőződésre, szexuális magatartásra és politikai véleményre utaló különleges adat csak akkor kezelhető, ha az a bűnüldözési tevékenység során felmerülő bűncselekmény tényállási eleméhez tartozik, vagy ahhoz az érintett írásban hozzájárult.¹⁴

Biztonságosság

Biztonságos az intézkedés, ha az intézkedéssel érintett személyek, illetve dolgok tekintetében nem áll fenn az indokoltnál nagyobb veszélyeztetettség, illetve sérelem, károkozás. A rendőri intézkedések kiválasztásánál és azok gyakorlati végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a rendőr olyan taktikákat és technikákat hajtson végre, amelyek a felsorolt objektív kritériumoknak megfelelnek. Amennyiben ezen felsorolt feltételek megvalósulnak, abban az esetben a közterületi intézkedés kikezdhetetlen, a továbbiakban „csak” a nem tetszés kritikája érheti, amellyel azonban nehéz mit kezdeni, hiszen intézkedésenként és emberenként mások az elvárások.

Szubjektív körülmények

Az objektív körülményeken túl a megfelelő intézkedéskultúra kialakításához és az annak kapcsán kialakuló rendőrkép kedvező létrehozásához fontos, hogy a rendőr bizonyos szubjektív tényezőknek is megfeleljen. A szubjektív és objektív közti határ nem minden esetben húzható meg egyértelműen, hiszen bizonyos szabályok objektív és szubjektív oldalról is megkövetelhetők. Ugyanakkor a szubjektív sokkal közelebb helyezkedik el az erkölcshez, az etikához, a morálhoz, a viselkedéskultúrához, mint egy konkrétan meghatározott normához.

13 Alaptörvény 46. cikk: A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.

14 Rtv. 90. § (3) bekezdése alapján.

A rendőri hivatás etikai kódexe

Az első szubjektív tényezőként a rendőri hivatás etikai kódexét említeném, amely olyan etikai alapszabályokat foglal össze, amelyek igazodnak a rendőr különleges közszolgálati hivatásának alapkövetelményeihez, elvárásaihoz, és annak kötelező jogi előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek. Célja, hogy erkölcsi, etikai iránymutatásul szolgáljon, mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartásformák tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartásformák felismeréséhez.¹⁵

A hivatásos állományú rendőrök közt mind a mai napig erős a testülethez, „céghez” való tartozás érzése. Sok fiatal gyermekkori álma, hogy valamelyik fegyveres testület tagja lehessen, a legnépszerűbb ezek között feltehetőleg a rendőrség. Az etikai kódex első pontja ezt fogalmazza meg. A különleges elvárások egyrészt önkéntes lemondások, alapjogok korlátozásai, másrészt pedig a társadalom által ki nem mondott, meg nem fogalmazott általános elvárások, amelyek az ideális rendőrképhez közelítenek. Egy rendőrtől elvárás, hogy ha segíteni kell, akkor ott legyen és rendelkezésre álljon, ha büntetnie kell, akkor tegye azt differenciáltan. A testülethez való tartozást kifejezi az állományba vételkor eskütétel, amely szimbolikus kifejezéssel is bír.

A tisztesség kérdése nem szakmafüggő. A kötelességtudat, a becsületesség és a feyelmezettség általános erény, nem kifejezetten a rendőröktől elvárás. A civil társadalomban sem elfogadott az ezekkel ellentétes viselkedés, azonban egy fegyveres testület tagjától alapkövetelmény. A hivatali tiszttségviselés megköveteli, hogy az államapparátusba és a hivatalos személybe vetett bizalom ne csorbuljon, az azt képviselő személyek méltón viseljék tisztségüket. Az etikai kódexben meghatározott elvárás ellenére a rendőrségen belül is vannak becsutelenek, feyelmezetlenek, és olyanok, akiket valamilyen módszerrel rá tudnak venni a helyes útról való letérésre. Az ilyen rendőrökkel szemben egyrészt parancsnoki kötelesség fellépni, másrészt a rendőrség belső bűnmegelőzési szerve is erre hivatott. Gyakori hiba annak felemlegetése, hogy a rendőrök az alacsony fizetések miatt könnyebben elcsábulnak. Ezt a hozzáállást korábbi pályafutásom során soha nem tudtam elfogadni, mert a hivatásos állományú rendőrök javadalmazása, illetménye jogszabályban meghatározott, amely mindenki számára elérhető. A rendőri pálya választása előtt mindenki szembesülhet azzal, hogy milyen illetményre lesz jogosult, utólag pedig erre hivatkozni is tisztességtelen dolog.

Az erőszak akkor jó, ha megfelelő helyen, módon, időben és mértékben alkalmazzák annak érdekében, hogy a törvényes cél elérhető legyen. A célhoz kötöttség ugyanolyan feltétel, mint minden egyéb intézkedésnél. Öncélúan, visszaélészerűen, bosszú céljából személyek bántalmazása, sanyargatása egyrészt tilos, másrészt pedig bűncselekményt valósít meg.

¹⁵ Forrás: www.police.hu (2015. 10. 25.)

A hivatásos állományú rendőr felelősséggel tartozik az intézkedéséért. Ez a felelősség lehet társadalmi, munka- vagy büntetőjogi. A társadalmi felelősséget a legnehezebb definiálni, hiszen egy adott, konkrét intézkedés alapján lehetne megállapítani azt, hogy a rendőri intézkedés milyen módon tett eleget a vele szemben támasztott követelményeknek vagy okozott olyan helyzetet, amely ugyan nem jogellenes, de társadalmilag elítélendő. A munkajogi felelősség leggyakrabban a fegyelmi és a fegyelmi eljáráson belüli szabálysértési, kártérítési felelősség. A hivatásos rendőrrel szemben támasztott egyik követelmény az, hogy munkavégzése során merjen döntéseket hozni. A döntések nem minden esetben jók, de ez nem jelenti azt, hogy ezekben az esetekben rosszak. Az etikai kódex azt mondja, hogy a döntések következményeiért a felelősséget vállalni, a hibás döntések következményeit lehetőleg orvosolni kell. Egy negatív rendőrképet mutató rendőr viselkedése miatt az egész testületet elítélhetik. Az állampolgári általánosítás ebből a szempontból könyörtelen. Szubjektív elvárás a szakmai apparátus megfelelő képzése, képzettsége, folyamatos továbbképzése. A jogszerű intézkedés is akkor valószínűleg meg, ha a rendőr elméleti tudása megfelelő, és az elméleti tudásra épülő további taktikai és technikai fogásokat alkalmazni tudja.

Az adatvédelemmel kapcsolatban szigorú törvényi szabályozások vannak hatályban, amelyeket a rendőrnek be kell tartania. Az intézkedések során a rendőr különféle szenzitív adatok birtokába juthat, amely adatok megtartása hivatali kötelessége. Kötelessége továbbá az is, hogy a saját munkaadóját és munkatársait ne járassa le, ne tegyen róluk negatív kijelentéseket.

Az egyenruhás állományra vonatkozó öltözködési szabályok konkrétan meghatározzák, hogy mely viselet mikor és milyen kiegészítővel hordható. Az egyenruhás állomány helyzete ebből a szempontból egyszerűbb, hiszen nincs meg az öltözködési szabadsága. A polgári ruhás állománynál a ruházat megválasztásának szabadsága a jó ízléstől függ, azonban elvárható, hogy az ne legyen hivalkodó, ne fejezzon ki semmilyen hovatartozást, továbbá ne legyen kihívó sem.

A jó rendőri vezető és a vele szemben támasztott követelmények külön tanulmány részét képezik, ezért ezt a kérdést nem kívánom részletezni. A közterületen intézkedő egyenruhás rendőr találkozik a leggyakrabban az állampolgárokkal. Az öltözete, viselkedése, beszéde, szakmai felkészültsége, stílusa alapján ítélik majd meg a munkáját – és ez alapján gyakran az egész rendőrséget is. Elvárás a rendőrökkel szemben, hogy példamutatóan járjanak el, tehát ne kövessenek el bűncselekményt, bizonyos szabálysértéseket, ne éljenek züllött életet, ne legyen játékszenvedélyük, botránys, italozó életmódjuk. Az ilyen jellegű viselkedések gyakran magukkal vonzzák az etikai kódex több más pontjának megsértését is.

Kommunikáció

A szubjektív oldalra sorolnám az intézkedés közbeni rendőri kommunikációt is, hiszen az objektív feltételek megvalósulását valamilyen módon tudatni kell a külvilággal, ez pedig csak a kommunikáción keresztül lehetséges. Az elfogadható rendőri kommuni-

káció segíti a rendőri intézkedést, az intézkedéskultúra része. Pozitív rendőrképet alakíthat ki, de ami ennél is fontosabb: elősegítheti a törvényes cél elérését, a legális fizikai erőszak alkalmazásának elkerülését. A jó kommunikáció egy kedvezőtlen helyzetet is képes elfogadhatóvá tenni, ha az intézkedő rendőr azt megfelelően tudja előadni.

Minden szervezet tagja vagy vezetője azt szeretné elérni, hogy a munkájában elismert, sikeres legyen. Ehhez arra van szükség, hogy a velük kommunikáló környezet megértse, ismerje, támogassa, elfogadja és megbecsülje őket, idegen szóval élve: reputációjuk (elismertségük, elfogadottságuk) legyen. A reputáció tehát a közvélemény értékítéletének kifejeződését jelenti, az emberek tudatában megjelenő képet, ismereteket és tapasztalatok összességét az adott szervezet vagy annak egy tagja általános tulajdonságainak együtteséről. Gondoljunk arra, mi jut eszünkbe akkor, ha az adott szervezet, a rendőrség vagy annak tagja, a rendőr nevére gondolunk! Jó vagy rossz jelenik meg a tudatunkban az említésükkor? Pozitív a reputáció, ha a közvélemény általánosan nagyra becsül egy dolgot vagy szervezetet. Ilyenkor szoktuk mondani róla, hogy jó hírű, jó nevű.¹⁶ A jó hír vagy pozitív rendőrkép eredménye ugyanaz: az adott szervezet, esetünkben a rendőrség megítélése elfogatható vagy annál is jobb. Az intézkedés megfelelő jogi alapokra való helyezése, erkölcsi helyállósága és ezek reputációja együttesen adja az intézkedéskultúrát, alakítja ki azt, amiért több mint negyvenezer ember egy szervezetben dolgozik. A megfelelően kiválasztott és alkalmazott kommunikáció nemcsak az intézkedés kultúráját gazdagítja, hanem bizonyos esetekben konfliktusok elkerülésére is lehetőséget biztosít.

A kommunikációval kapcsolatban az alábbi elvárásokat fogalmazhatjuk meg:¹⁷

- Gyors reagálóképesség: egy adott szituációban intézkedő rendőrnek feladata, hogy az intézkedést ő koordinálja, azaz ő legyen az ügy ura. Az ügy uraként pedig elvárás, hogy elsődlegesen reagáljon a történésekre, ismerje fel és tudja kezelni a helyzetet. Minél előbb és mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy az események áldozatai kellő ismertetést kapjanak az őket érintő kérdésekről a reális veszélyeket illetően, valamint azok elháríthatóságának tekintetében is.¹⁸ Minél előbb és minél részletesebben tudunk beszámolni egy rossz hírről, annál jobb.
- Hitelesség: a rendőri kommunikáció alkalmazásakor - mindegy, milyen formában történik - az állampolgárok hajlamosak az egész rendőrséget a kommunikátorral azonosítani, s reputációját ez alapján kialakítani. Egy negatív rendőrképet mutató rendőr viselkedése, kommunikációja alapján negatívan fogják a rendőrséget is megítélni. A hitelesség az állampolgárok bizalmának elnyerése és megtartása miatt is fontos, valamint a rendőrség érintett szervének tevékenységébe, a hivatalos személyekbe vetett közbizalom megkérdőjelezésének megelőzésére szolgál.
- Egységesség: két egyforma intézkedés nincs, hiszen az intézkedés alá vont személyek sem egyformák. Ahogyan két ember eltér egymástól, úgy két intézkedés között is megvan a különbség. Az intézkedő rendőrök kommunikációjának fon-

¹⁶ Suha (2002)

¹⁷ A médiatartalom-szolgáltatók részére adható tájékoztatás rendjéről szóló 10/2013. (III. 14.) ORFK utasítás alapján készített csoportosítás.

¹⁸ Barlai-Kóvágó (1996) 17.

tos elvárása, hogy egységes legyen, tehát a helyszínen intézkedő rendőrök mind egyazon álláspontot kommunikáljanak, ne keveredjenek ellentmondásba saját magukkal vagy társaikkal.

- Következetesség: a következetesség megkívánja, hogy hasonló élethelyzetekre vonatkozóan hasonlóan reagáljunk, hasonlóan kommunikáljunk. Az élethelyzetek hasonlóak lehetnek, de ugyanolyanok szinte soha, mégis tudni kell elvonatkoztatni, és a maga helyén kezelni minden egyes esetet, és ennek megfelelően kommunikálni.
- Közérthetőség: a rendőri kommunikációnak mindenki számára érthetőnek kell lennie. Az intézkedés alá vont személyeknek nem kötelessége a belső szabályok ismerete. Az intézkedő rendőr az ügy uraként elkezd, lefolytatja és befejezi az intézkedést, amely során a felekkel szemben közérthető módon, a félreértéseket, félrehallásokat elkerülendően kell kommunikálnia. Irányítania kell az intézkedést, de ez csak akkor lehetséges, ha kommunikációs partnere megérti, befogadja az általa küldött jeleket.
- Pártatlanság: a rendőrség pártsemleges. Minden ezzel ellentétes kommunikációs kifejezés kerülendő és tilos!

A megfelelően alkalmazott kommunikáció az intézkedéskultúrát gazdagítja, növeli a rendőrségbe vetett bizalmat és a konfliktuselkerülésben is segíthet. Részletesebb szabályairól külön tanulmányban lehetne foglalkozni.

A rendőrségbe vetett bizalom

Az intézkedésekkel kapcsolatos visszajelzéseket, a rendőrségbe vetett bizalmat az erre szakosodott intézmények rendszeresen fel is mérik. Mintegy tíz évvel ezelőtt, 2005-ben végezte a TÁRKI Magyarországon az Új Európa Barométer vizsgálatot. A kutatás során tizenhárom posztszocialista ország lakosai között vizsgálták a lakosság véleményét a rendőrség bűnmegelőző munkájával kapcsolatban. A tizenhárom ország közül Magyarországon volt a legmagasabb a rendőrség elismerése, ezen országok közül a vizsgált lakosság Magyarországon ítélte meg úgy a rendőrséget, hogy jól dolgozik. Egy másik vizsgálatban a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt. *Értékszerkezet – egy polarizálódó politikai térben* címmel jelentette meg „A gazdasági növekedés társadalmi/kulturális feltételei” című kutatását, amelyet a bizalom, a normakövetés, az állam szerepéről és a demokráciáról alkotott vélemények alakulása Magyarországon tárgykörben folytattak le. A rendőri intézkedések kultúrája, elfogadhatósága a vélemények szerint megfelelőnek mondható.

Közel tíz év elteltével a vizsgálat eredménye alapján a Magyar Tudományos Akadémiát követően a rendőrség élvezi leginkább az állampolgárok bizalmát. A többi társadalmi intézménnyel szemben inkább a bizalmatlanság, mint a bizalom jellemző. Tanulmányom zárásaként szeretném leszögezni: úgy gondolom, a felsorolt kritériumoknak megfelelő rendőri intézkedések jellemzik a rendőrség munkáját, s ennek igazolása a társadalomkutató intézet adataiban is megmutatkozik.

Javaslatok - összegzés

Ahogy korábban utalást tettem rá, szükségét érzem bizonyos fogalmak rendészettudományi meghatározásának, és nem tartom elengedőnek azt, hogy más jogterületeken használt vagy a bírói gyakorlat által kialakított fogalmakat alkalmazza a rendőrség a mindennapi munkavégzése során. Tisztázásra szorul a közterület, a közterületnek nem minősülő egyéb hely, a magánterület, a magánlakás és a nyilvános hely, valamint a parancs és az utasítás fogalmának egyértelmű meghatározása törvényi szinten, amely a rendőrségen dolgozók munkavégzését könnyítené meg. A parancs és az utasítás fogalmának egyértelmű meghatározását követően javaslom az egyedi utasítás és a parancsadás rendjének modern kimunkálását az információs forradalom vívmányainak és technikai eszközeinek figyelembevételével, ezeket ugyanis szintén napi rendszerességgel alkalmazza a rendőrség, de konkrét szabályozását sehol nem találhatjuk meg.

Javaslom továbbá az intézkedéstaktikai módszertani útmutató aktualizálását, különös tekintettel arra, hogy 2008-at megelőzően ilyen egységes szerkezetbe foglalt utasítás nem létezett, és a hatálybalépése óta eltelt évek alatt minden bizonnyal merültek fel olyan kérdések, amelyek figyelembevételével a normát modernizálni, aktualizálni lehet, és megváltoztak a hivatkozott jogszabályok is.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balla Zoltán (2013): Közigazgatás és rendészet. In: *Új Magyar Közigazgatás*, 6. évf. 12. sz. 15-22.
- Barlai Róbert – Kóvágó György (1996): *Válság- (katasztrófa)kommunikáció, tanulmányok és szemelvények*. Budapest, Petit Real Könyvkiadó.
- Bukovics István (2006): *A fenntarthatóság mint katasztrófaelméleti probléma. Fenntartható fejlődés Magyarországon - jövőképek és forgatókönyvek*. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó.
- Ernyes Mihály (2002): *A magyar rendőrség története*. Budapest, BM.
- Finszter Géza (2013): *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest, NKTK.
- Magyary Zoltán (1942): *Magyar közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.
- Suha György (2002): *Alkalmazott kommunikáció*. Budapest, Semmelweis Egyetem.
- Tari Ernő (2008): *Max Weber bürokrácia-tanának szervezetelméleti jelentősége és korlátai. Vezetés- és szervezetelmélet*. Budapest, SZIE GTK.
- Új Btk. kommentár.* (2013) 8. kötet. Budapest, Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó.
1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás a rendőrség normaalkotási szabályzatáról
- 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról
2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról
- 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról
- 10/2013. (III. 14.) ORFK utasítás a médiatartalom-szolgáltatók részére adható tájékoztatás rendjéről
- A Kúria 396/2001. számú büntető elvi határozata
- A Legfelsőbb Bíróság Bf. V. 1786/2000. sz. döntése
- A rendőri hivatás etikai kódexe
- Magyarország Alaptörvénye
- TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt. (2005): *Új Európa Barométer*.
- TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt. (2013): *A gazdasági növekedés társadalmi/kulturális feltételei*.
www.police.hu

SUMMARY

Expectations about Police Operations

POKRÓCOS György

Police actions are rarely the same; however, some fundamental steps should be part of any police operation. These properties qualify the police action and form society's opinion about the police. Such objective and subjective expectations can be circumscribed in a military authoritarian system; still, the fundamental concepts have not been defined. Regulations affecting police measures are in need of updating and modernizing.